

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezés: budapesti napló; honszeretet, játékszini krónika. 's a' t.; Pestmegye: a' bünvádi eljárás ügyében fölrás határozatott a' kir. leírásra. 's a' t.; Nógrádmegye: küldöttség-nevezés Keglevich Gábor gr. tárnokhoz. adatok némely nógrádi községi tizedekről 's a' t. Mosonmegye: ltan. intézvény katonaszállásoszás miatt, megyei körlevelek ügynépnevelés, ujonczozás iránti intézkedés jövőre, egyházi magyar beszédek szorgalmazása 's a' t. czáfolat Tiszolezevang. egyház közséje részéről a' hirlapokban ellenközlött türelmetlenségi vád miatt. adakozás váci kisdudovó intézetre, erdélyi országgyűlés) 's a' t. Spanyolország (a' cortes Espartero elhatározottságát Franciaország ellenében helyesli. 's a' t.) Anglia (parlamentnyitási előkészületek; Wellington hg büszke bánásmódja; nyilatkozvány a' spanyol rabszolgakereskedés ellen; gabonatorvény jelen állása: 's a' t.) Franciaország Chambolle nyilatkozata a' megpörlött Siécle ügyében; lengyel iskola-alapítás Párisban; a' Siécle elítéltetett: 's a' t. Értesítő.

Magyarország és Erdély.

Ő es. 's ap. kir. fels. tárvári 's tarkói T a h y József több megyei tbi-rót es. kir. aranykulcossá mélt. kegy. kinevezni.

Pestmegyének tegnapi, azaz f. h. 28dikára a' fens. nádor-főispán által kitűzött közgyűlésén fololvastván a' ns megye által elfogadott bünvádi eljá-rást eltörlesztő kegy. leirat, a' Rdek előbbi határozatok felvilágosítására szol-fgálandó elírásban állapotok meg, (jövő alkalommal többet körülményesen).

Budapesti napló. (Honszeretet) Azon vidék iránti vonzalom, hol születünk, növekedünk, mindenkivel köz 's mint szüleszeretet fölötté természetes. Kisebb nagyobb mértékben föllehetni ezt minden lényben. Az apai lak, azon hely, táj 's vidék, hol gyermekéveinket töltöttük, kiirnatlan fészket vernek szívünkben. Nemcsak a' schweizi öleli olthatlan lelkesedéssel kedves hegyeit, hanem a' sik vidékü hon, sőt a' zordon sivatag is mindenható erővel hat az emberi szivre. Ezen születéshelyehez ragaszkodástmi okozza, hogy a' hazai bár legesekélyebb tárgy kétszeres becsü, hogy a' honi gunyhó, erdő, patak, hegy, völgy csak festve is leg-gyöngédebb illetődést keleszt bennünk, minden nép erősen érzi. Ez láncolja a' né-gert égető homoksvatagjához, e' köt le mindenkit ifjusága barátihoz, kortársai-'s honi életmódjához. A' polgári társaság első éveiben a' hont mindenütt csak föld 's nép-lakta tér képezte; mert családi viszonyok, egyetemes nyelv és szokások, köz-lekedés 's vélemények mellett, föld volt az egyetlen, mit birtak a' rajta széledező emberek. A' népek gyermekkorában tehát 's a' műveletlenség állapotjában a' hon-szeretet nem egyéb volt, mint előszeretete azon tájnak, hol született 's növekedett az ember; hol éltek atyjai 's ősei. És valóban úgy találjuk, hogy minél tudatlanabb műveletlenebb 's más tájak jelességivel ismértebb valaki, annál vonzalmat ma-gaszkodással viseltetik azon földhez, mely neki lételt adott. Ezen vonzalmat ma-gával viszi az ember a' műveltség fokain keresztül is; a' honi emlék messzetájakra is híven elkísér, hol a' vándor meleg könnyet hullatva ihletett kebellet igazolja fe-lejthetetlen köleséynk imez aransorait „Messze képet bujdosó magzatja, még Ka-lypso keblén is siratja, kart feléje búsan vágyva nyujt. „Azonban semmi különbség sem lenne a' művelt 's bárdolatlan ember közt, ha amaz is csak azért becsülné lak-helyét, mert történetileg az volt születéshelye is. Amannak honszeretete egészen más alkatrészekből áll, 's a' ragaszkodás és vonzalom egyéb tárgyakra irányoztatvák, mint imennél. Azon körülmény, hogy ott született 's növekedék, laknak vérei, ba-ráti 's rokoni, hol ő egyszersmind polgár, emeli ugyan művelt ember előtt is becsét a' helynek; de hogy azt szellemileg szeresse, minek pedig tulnyomóssággal kell birnia, arra megkivántatik, hogy hazája szellemi tekintetben is ösztönt nyujtson 's alapul szolgáljon az okos és más országok iránti vonzalomnál erősb szeretetre. Valakit arra kötelezni, hogy hazáját, bár benne semmi szeretni való nincs, becsülje, épen annyi, mint képzeletbeli hazaszeretetet kívánni, mely a' mindent felölélő, de senkit nem ápoló, mindenütt de senkinél nem honos világszeretethez hason-lit. A' valódi hazaszeretetet törvény nem parancsolhatja; oly kötelesség-érzet az, mely legnemesb erényforrásul minden polgár szivében áradoz 's mint vallás, a' lelkisméret dolga. Az illy értelemben vett hazaszeretet képes egyedül jő 's ér-nyes polgárokat képezni; oly eszköz ez, mely egyesek akaratját 's érdekét a' status törvényeinek, az állomány iránti kötelességnek alá rendeli, vagy azokéval összehangolja. E' fölséges kedély nem egy tettnek volt már alapja, mellynek fényét gyöngye szem föl nem foghatja; eszült oly férfiakat, kik az önző korbeltiek előtt me-sének tetszenek! 's kinek keblét illy nemes érzelem hevíti, az saját jólétét közösnék, mások szerencsétlenségét magáénak tekinti. Különösen slegesalhatlanabbpróbaköve a' hazaszeretetek a' vés zidő, legyen az bel vagy kül. Nincs ekkor munka, meg-tagadás, és áldozat, mely legyőzhetlen volna; magasztos érzettel rohan a' valódi hazafi polgártársai jólétiért a' harcmezőre, vagy nyugodt öntudattal nyujtja nyakát a' kény és zsarnokság bárdja alá, mert tudja, hogy kihulló vére a' maradék-nak gazdag gyümölcsesele viruland fel. De nyugalom 's béke idején is szép 's ha-tályos köre van a' valódi hazaszeretetek. Magányértékiből közzállalatok, hasz-nos intézetek alapjaul áldozik, az egész jólétit tárgyzó de gyakran terhes aka-dályok által nehezített munka létesítése lelkesít, példát 's bátorságot ad a' polgári kötelességek teljesítésére. Az illyen valódi hazaszeretet a' népéletben tükrözi ma-gát híven; hol azt a' társasági viszonyok szerkezete folyvást élénkíti. Ugyan is, hol az egész és a' közügy közös, hol a' társasági ügyek rendezésiben, közdolgok folyamában kiki részt veszen, ott az egész jóléte mindenkit érdekel 's az ohajtás hogy a' nemzedék hasznos szolgálat javait élvezze, bámulatos erőt fejt ki. Illy esetben, a' hazaszeretet törvény gyanánt szól, 's nélkülözhető sok oly törvény, melly egye-bütt szükséges. Ezen fogalmak után természetesen következék, hogy despotismus országában valódi hazaszeretetről szó sem lehet. Műveletlenség, tudatlanság, rab-szolgai félelem biztositják ott a' kényur zsarnokoskodását, melly szolgálkák 's ugy szólván állatokká aljasítja az okos értelemmel fölrüházott lényeket, kiknek tereh-hordásnál egyéb gondjok nem lehet; kiknek a' föld csak töviset terem 's legfőlebb sirt ad. Egészen máskép áll a' dolog oly monarchiában, hol a' polgárok nem szen-vedőleg vesznek részt a' közügyek igazgatásában hanem tényleges befolyást gya-korolnak; 's polgári szabadságokat egyszersmind lehető legnagyobb garancia biz-

tosítja. Mert ugyan mi után vágy lelkünk a' műveltség 's civilisatio bizonyos fo-kain, mit szeret hazájában, ha a' szivkapcsolatot 's rokonokkal-társalkodást le- vonjuk, másként: mi lelkesíti az embert inkább honáért, mint azon tudat, hogy hely-lete mint emberé szabad és méltányos, hogy elvithatlan örök jogait csak a' tár-saságos élet szüksége nem pedig külhatalom korlátozza, hogy személye 's vagyona a' törvény szárnyai alatt bátorságban van 's védelemre számíthat. — Az erdélyi Hiradó f. e. 4d száma, jónak látta a' napi renden levő gyanusitgatásokat f. e. első naplómért, e' lapok tulszerkesztője ellen használni. A' gyanusított fél ártatlansága kötelességemmé teszi nyilvánítani 1) hogy a' kérdéses napló alulirté, 's közölte-tett azért, mert e' lapok szerkesztője a' vélemény szabadságot alárendeltségi vi-szonyokban is méltányolja. 2) a' kérdéses naplóban elvkérdést rá tukmált v. fogott analysis nélkül nem találhatni. — Játékszini krónika: 21kén „Marino Faliero“ dalj. 3. felv.; 22kén „Elmellőzés“ vigj. 4. felv., Lendvayné hosszabb betegsége után ma lépett föl először 's oly művészi tökélyvel játszott, minovel kivüle egy magyar színésznő sem dicsekhetik; a' közönség zajos tapsokkal üdvözlé őt, 's legélén-kebb figyelemmel kísérte minden szavát; 23kén „Két alakú“ vigj. 4. felv.; 24kén Pajzánifju vigj. Kotzebuetól, 25kén először bérszünettel, Coriolan "szomoruj 5. felv. Shakspeare után németből ford. Dobrossy és Egressy Gábor, ki e' színművet ju-talmaul adá, 's ez által a' közönség hálájára érdemesíté magát, hogy a' sok si-lányság után valahára illy élvdús estével lepte meg a' színház látogatóit, kik szo-kottnál jóval nagyobb számmal jelentek meg; a' zártszékek 's páholyok egy része azonban üresen volt, mi azt látszik fanusítani, hogy középosztályunkban jelen-leg nagyobb műveltség uralkodik; 26kén másodsor „Gizul“ ered. dalj. 3. felv. Lengyeltől, zenéje Thernől; 27kén „Babérfa és koldusbot“ színj. 4. felv. ezen üres német jeremiádot nem ártana már a' könyvtárba zárnai; 28kén Carl Henriette javára bérszünettel, „Báléj“ dalj. 5. felv., Crombé és Wirdisch, a' német színházról mint vendégek tánczoltak. Varga Soma. —

(P e s t i n ö e g y e s ü l e t.) Mult évi dec. 29én Guerra Sándor társasága X által az egyesület javára adott lovagjáték a' roszt idő miatt kevés látogatót uyert, ugy hogy levonván a' bevételből a' költségeket, az egyesületnek csupán 56 vft. 56 kr. nyeresége maradt, mellyet azonban m. Ürményi László urnak 47 fr. 30 krnyi adománya, 's t. Nákó Jánosné aszszonyaság 37 ft. 30 krnyi ajándéka 141 vft. 55 kr-ra emelt. Bár e' siker nem oly bö, mint az, mellyet Guerra Sándor ur első mutatványával eszközölt, még is hálás elismerést nem kevésbbé érdemel az előbbinél, mert a' nemes szándék és a' lovagtársaság igyekezete ugyanaz vala; 's azért a' pesti nőegyesület kedves kötelességül ismeri, Guerra Sándor urnak 's társaságának ugyanazon meleg köszönetét ez uttal is ismételni, mellyet az első, számára adott mutatvány eredményének közlésekor kifejezett. Örven-detesb ezen érdeklött eredményél a' f. 1842. évi január 9én adott e g y e s ü l e t i b á l s i k e r e, melly a' várakozást jóval felülmulta. Ugyanis, ámbár a' bu-daiakat a' zajló dunai jég e' báltól elzárta, még is 2285 látogatója lön, sors pedig 2785 adaték el, mi összesen 6550 vftot 50 krt hozott, mellyből levon-ván a' költségeket (mellyek, ide nem számítván az E m m e r l i n g Károly városi táncztermek bérlőjétől, a' kialakított világitási 's muzsika-költségből az egye-sület szegényei javára elengedett, 125 vftot — 1588 vft. 20 kr-ra terjedtenek) maradt az egyesületnek tiszta nyereségül 4,962 ft. 30 kr. váltóban, 's e' szerint 172 ftal 25 krral több mint tavaly, 475 ftal 15 krral több mint 1840d. évben, 625 ftal 55 krral több mint 1839b. 's 1886 ftal 25 krral több mint 1838ban. Az egyesület e' kedvező eredményt leginkább ideiglenes elnöknője Derra Anasz-tázné szül. Zettiri Mária asszony buzgalmának köszöni, ki t. i. a' bált elrendezte, 's egyesülten a' választmány illető tagjaival minden czélszerűt elkövetett, hogy az a' közönség várakozásának megfelelően. A' sorshuzás utján kijátszott 's 141 nyerő számra felosztott ajándékok ez idén különösen szépek, 's részint nagyobb értékűek is valának. Az egész vigalmat közmegelegülés követte. — Az egyesüle-ti v a r r ó i n t é z e t, melly több év óta minden pénzsegély nélkül fenáll, az u-tólsó két év alatt Liedemann Fridrikné és Ferdinandy Ignáczné asszonyok buz-gósága által következő gyarapodást nyert: az 1840 év kezdetével birt az in-tézet árukban 2268 ft. 10 krt.; készpénzben 413 ftot, 's e' szerint összesen 2681 vftot 's 10 krt., az 1841. évet pedig berekeszté 3029 ftnyi 's 21 krnyi árumennyiséggel, 's 548 ftnyi 7 krnyi készpénzzel, összesen 3577 vft. 28 kr. a' két évi gyarapodás; e' szerint — 896 ft. 18 kr. mi mellett megjegy-zendő még, hogy midőn az intézet 1838 évben csak 705 ftot, 39 krt forga-tott meg, 1839ben pedig 933 ftot 37 krt., a' forgatott pénz összege 1840ben már 2306 ft. 6 kr., 1841ben pedig 3017 ft. 49 kr. vala; mi ez intézet gya-rapodását még inkább kitünteti.

N ó g r á d b u l j a n. 18kán. Elnök alispán ur a' megye Rdeinek ez új év-ben üdvözlése után nyilvánítá öömtili meglepetését, mellyet több azon köz tárgynak szerencsés lefolyása szül, mellyek némely megyék beligazgatását majd megingaták, átadja ugyan e' kellemus előbbi napjait a' multnak, de szivében örökítve maradandnak azok; kívánván továbbá, hogy ezentul is törvényhez szigorú ragaszkodásuk által a' megye Rdeire újabb fény háramoljék, jelentvén egyszersmind, miképen a' mult évnegyedes közgyűlések folyami alatt, minden

közigazgatást illető tárgy 's magányügyek elintéztetvén, időközben kisebb gyűlések nem tartottak, 's így a jegyzőkönyvek hitelesítése sem forogván fen, előadá a legközelebbi sebes postával érkezett két levelét főispán ur ő excnak, melyek egyikében ő excja a tiszválasztásokon gyakoroltatni szokott visszaélések meggátlása iránti megyei intézkedéshez szives járulását nyilvánítván, azok teljesítését törvényes kötelességének ismérve a Rket e részben továbbá is karöltve munkálkodásra szólítja fel. A megye Rdei újabb tanuságát látván annak, hogy főispán ur ő exc. magas hazafiságu sokfelé ágazó országos érdekű buzgózkodása mellett is megyéje érdekéről nem feledkezett, ezen nyilatkozatát követő köz öröm nyilváníttatás főispán ő excjához intézendő különös levélben kijelentetni határozták. A másik levél Madách Imrénak aljegyzővé 's Horkovics Ignácznak tisztelet eskütté kinevezetéseket foglaltván magában, az illetők törvényes hiteltételök mellett hivataljokba iktattatni rendeltettek. Ez alkalommal közörömmel értesültek a megye Rdei a hírlapokból, hogy mélyen tisztelt 's buzgón szeretett főispánjok ő excja hivatalos pályáján szerzett számos érdemei méltánylásul legkegy. fejedelmünk által főtárnoki fényes hivatalra emeltetett; ebbeli örömiüknek tehát és szives részvételöknek tolmácsolására és szeretett főispánjoknak mint valódi büszkeségöknek új magas hivatala miatti üdvözlésül Budára SréterJán.alisp.ur vezérleése alatt egy nagyobb számú küldöttséget rendeltek annak egyszersmind utasításul adván, hogy ez alkalommal az országnak tisztelve szeretett nádoránál ő cs. k. főhercezségénél is alázatos tiszteletüket megtevén a megye Rendeinek iránta, mint a haza főszlopa 's érdeműs egyik támasza iránt viseltető hódoló tiszteletüket jelentsék ki; megkérvén eleve főispán ur ő excját, hogy ezek kijelentését magára vállalni 's a megyei küldöttséget nádor ő főhg-sége elibe vezetni kegyeskedjék; melly küldöttség Teleki József ő exejánál is mint testvér Erdélyország főkormányzójánál tisztelkedendik. (jövő alkalommal többet.) Addig is Nógrád közintézetekiről ismertetésül még e' kis függelék: Nógrád közintézetek gyaratulását, 's áldásteli működését szemlélő, örömtül lepetve tekinthet a szebb 's jobb jövődőség elibe, mert biztosan meggyőződhetik arról: hogy merő andalgások között soha sem tébolygó Nógrád sarjadékának a multba visszatekintés, — a' nemzeterön féregkint rágódó tespedés keserű érzetit nemcsak elő nem idézendő: sőt munkásságának gyümölcseit élveztetendő, 's úgy hiszem megvirad még azon nap is 's ütni fog az óra, mellyben általa csak a' jövődőségnek szánt örömben önmaga is részes leend, mert azt, — ki a' nem tevési léhaságában életörát el nem fecsérli, kora vénségre hanyatlástól féltetni nem lehet, Nógrád közintézetek között főleg említést érdemel a' rab-dolgoztató intézet, melly tiz 's egy évvel ez előtt alakult, 's mint akkori igazgatóságától értesültem, 400 váltó forint tőkével birt, az idő óta, kifejlődése korától, megyei bizalom választotta igazgatóji által a' leggondosb szorgalommal gyamolítottván most tiz ezer pengőftot haladó tőkével kérkedhetik; mit természetesen kellőleg alig méltányolható igazgatósági gondoskodásnak, előrelátásnak 's figyelemnek egyedül tulajdoníthatni. Művei különféle szürposztók, t. i. fejtér, fekete, szürke 's úgy szinte több mintára szőtt pokróczok is, a' fehér szür-posztó végszámra helyben 's országos vásárokon árulattak, a' fekete és szürke posztókból azonban igazgatóság rendeletihez képest subák készítettnek, mi ismét nevelendi az intézet pénzalapját, mert hideg ösztültélen át, egész a' meleg tavaszig czélszerűségök miatt a' szürkék jókeletűek. A' dolgozószoba megtekintésénél azon képzeletek között, mellyeket annyi gyilkos, rabló 's utonálló közötti mulatás előidéz, meglepő csudálkozással szemlélhetni a' csendes rendet, az örök munkára serkentő szavain 's rokkapörgésen kívül, mást alig hallhatni. — A' munka osztályozatai a' raboskodás éveitől függnek, mert például a' szövéshöz csak huzamosb időre itéltek alkalmaztatnak, ezt követik a' csapók 's úgy a' rokkások, kiknek munkahelyeit szinte rab éveik határozzák: vagy is máskép a' rokkások úgy helyeztetnek, hogy első helyre a' legtöbb időre itélt jusson; ezt kövesse a' rövidebb időre raboskodó, 's így egész az egy hónapos tömlöczözöttig az ülésrendnél a' rabévekre van tekintet, minden illy dolgozó rab feje felett egy fekete tábla függ, min neve 's ténye olvasható. Naponta ötven söt többször, az idő körülményihez képest hetven 's ezt haladó számmal is dolgoznak, munkaórájok az idő szakaihoz meghatározott; mitől fölmentésre okúl egyedül a' gyöngéledő egészségi állapot szolgálhat, — minden illy munkához csak az elítéltek alkalmaztatnak. Cz é l j a : idővel, midőn t. i. pénzalapja annyira tőkésítették, hogy a' kamatok nem vélt esetekben is a' rabtartási költségeket fődözendik, minden kiszabadultat, raboskodása ideje alatti munkásságához képest jutalmazni, hogy így megszabadulásakor élelemkeresését rögtön lopással kezdeni ne kényteleníttessék. Adja isten! hogy e' szándok 's czél testesülésének napja hova előbb viradjon meg! merj hasznosságáról csak az nem győződhetik meg, kiből a' jónak minden érzete kihalt. Közre hatást gyakorló intézetünk közé számítom az úgy hívott nemzeti-intézetet, minek czélja: „a' tót ajku gyermekek magyarosítása“, — a' szándok sokkal tisztább a' sükernél, tőkéje évenként növekszik, 's tudomásomra olly állapotba helyezett, hogy abból, főkép ha a' részvénytartozások tőkévé válóttatnának, egy megyei kórház, vagy más megyék példájára takarékpénztárocska legnagyobb sükerrel alakulhatna; mit, részéről is leginkább ohajtanék, mert akkor úgy is minden jutalom és serkentések nélkül önmaga fogja a' szláv nyelvet esökkenteni; de nem is kételkedem, hegy ez intézet nagylelkű, tiszta szándokú hatalmas pártfogói, ösmérve azoknak az ügyszentségétől melegült férfias hajlamukat, az idő körülményihez alkalmas korintéseit, süker nélkül elhangoztatni nem hagyandják; 's azért nyugottan várom azon nap fölviradtát, mellyen, ez örömfényből rám is fog hatni egy kevés sugárka. Kisdedovó intézetünk pár hónap előtt létesült zsengejében jó reménnyel biztat. — Sok szerencsét neki, adja az ég hogy előmentében Charybdisre ne akadjon, ennek idejében kifejlődéséről nem feledkezünk. Frideczky Lajos.

Mosony megye Rdei f. hó 10ikén kezdék közgyűléseket, melly igen tartalomdús eredményű: 1) Felolvastott a' nm. h. tanácsnak a' megyénkben szállásozó katonaságnak a' népesség miatt áthelyezése iránt ismételt kérelmünkre érkezett tagadó válasza, mellyben roszszalltatván, hogy fölterjesztésünk nem azonnal aratás után 's okokkal nem eléggé támogatva történt, sőt a' Rket egyszersmind egy felszázad katonaság ideiglenes elfogadására felszólítván, újbol felírást határoz-

tak a' fentiszteelt kormányhatóságokhoz e' tárgy esedezéseket egyuttal Nádor ő fens. nek magas pártfogásába ajánlák; minden oldalú okokkal gyámolt intézkedésüket kiemelvén, mikép aratás után nyomban azért nem tettek lépést e' tárgyban, mivel hirtelenkedve nem akarván a' terhet más megye népére hártítani, szükségesnek látták az őszi termés eredményét is bevárni; 's hogy az inség sokkal nyomasztóbb e' megyében, mint a' haza más részeiben, annak bizonyosságul előadják, mikép a' megyei lakosság utolsó év alatt 61,256 főről 58,064-re olvadt. 2) A' megyei körlevelek közül Beregé helyeselteték ugyan, hanem felírás Mosony részéről fölöslegnek itéltetett; nem pártoltattak: Beregnek a' hónapok nevei, Borsodnak a' papi jószágok, Csanádnak a' mézszárszéki jog, Nógrádnak a' kath. ifjak ev. iskolákba járhatása, Zólyomnak a' Lybay-féle mű, Tnrócz 's Csanádnak a' papi 's polgári hivatalok elkülönzése 's a' primás ülnök-kinevezési joga, a' Hajdukerületnek az óhitűek könyvei magyarítása, végre Tolúának a' könyvvizsgálati testület elnöki czímének törvénybe iktatása iránt tett felszólításai; ellenben teljes méltánylásra találtak: Fejérnek a' gyorsírók, Temes és Szathmárnak a' részék viszszaesatoltatása, Pestnek az orsz. müegyetem létesítése, 's Bártfa városnak a' Hrabovszky- alapítványt illető törvények eltörlesztése iránt intézett körlevelei; végre Pestnek a' duna-balparti vasut, Sopronnak a' dunahajózási szerződés 's a' szatmári hajdan 12 pont az országgyűlési tárgyakkal foglalkodó választmányra bizattak. 3) Gr. Z. A. a' kisgyűlések eltörlesztése iránti indítványa nem pártoltatott. 4) Szönyegre került a' népnevelési választmány javaslata, melly egy nemzeti iskolát M. Óvárt indítványa fölláttatni, egyszersmind jelentvén, hogy M. Óvár az ez intézetre 's tanítóakra szükséges építvényt megajánlotta, a' megye Rdei ez intézet létesülése esetére a' szükségek némi fődözéseül évenként 100 pftot rendeltek a' parendorfi pénztárból. Ezuttal kerületenkint felügyelők neveztetek ki, a' hazai nyelv taníttatására a' néptanodákban ügyelendők 's a' megye Rdeit e' szent ügy állásáról koronkint tudósítandók. 5) Az ujonczok állitandása tárgyában választmányi vélemény olvastottat fel, minek jelenleg csak fővonalmi fogadtattak el köv. elvekben: hogy a' szolgálati évek kevesíttessenek, hogy a' hadfogadás szüntessék meg, az egyszerre ajánlott ujonczok időszakonkint állitassanak, a' községek általi helyettesítés tiltassék meg, minden nemnemes húzzon sorsot, az időelőtti házasságok tiltassanak meg, 's a' nép testi 's lelki erejének megőrzése tekintetéből a' szesz italokkáli éles akadályoztassék stb. 6) A' megyei elagott tisztviselők 's megholtak özvegyei számára összegyűlt nyugpénzi 720 pft, 20 — 120 részletekben rendeltetett az illetők közt felosztatni. 7) Néhai gr. Illésházy még éltében e' megyei tébolyodtak számára 100 pftot ajánlván, ennek beszerzése rendeltetett. 8) a' színházra tett ajánlatnak e' megyére eső illetéke jövő közgyűlésig behajlatni 9) Megyénk főorvosa 28évi szolgálataért nemesség-nyerés végett ajánlatni határoztatték. 10) A' gyertyák megyei árszabásának megszüntetése iránt választmány neveztetett. 11) Tóth József azon indítványa, hogy Mosony városban számos magyar lakván, ott magyar egyházi beszédek tartása eszközöltessék, határozottatott, hogy az egyház-igazgatóság hozzájárultával vizsgáltassék meg: melly helységekben és hányszor lehetne magyar beszédet tartani?

(Czáfolat, Tiszoloz ev. egyház községe részéről, a' hírlapokban ellene közölt türelmetlenség iránt.) Honunk valamennyi hírlapjában, mellyek lefolyt 1841. évben nyilványosságra jöttek, alig van ezikk, melly annyi figyelmet 's egy részről méltó aggodalmat, fájdalmas érzést 's bosszankodást, más részről gúnyt, kárörömet és szemrehányást 's megannyi különböző indulatot ébresztett volna az olvasó közönség keblében, mint a' Jelenkor 94. számának: „a' tiszolozai újsírkert nem legjobb műve a' vallásos türelmetlenek“ czím alatti; és a' pesti hírlap 101. számában Gömörből Pelsőcz nov. 20. nyilványosságra böcsátott ezikkjei, mellyekben az alulirt egyház községe, kath. felebarátai ellen, állítólag új sírkertből kizáratásuk által elkövetett vallásos türelmetlenségről az egész haza előtt olly kiméltelenül vádoltatik. Türelmetlenség! 19dik században, a' felvilágosodás és haladás századában! az egyesülés 's kibékülés ime korszakában! türelmetlenség! Gömörben hol a' szabadelműség bimbóji fakadoznak! türelmetlenség! gyűlölséget előidéző kijátszás ottan, hol az ev. egyház azon főnöke székez, ki egyháza pesti conventjének egyesületi javaslatát, az ugyanott összegyűlekezett reform. convent kezeibe áttaladta! türelmetlenség 's a' keresztyén és társas élet viszonyainak sértése azoktól, kik magokat haladás híjainak tartják! Ezek hirdettettek, ezek hangzanak, egy részről fájdalmas megilletődéssel, más részről gyűlölség, gúny és szemrehányásképen minden kath. és protest. egyházi, és világi hazafi ajkából. És valóban szomorú dolgok ezek, mellyek minden akármelly vallásos levő vakbuzgóságtól 's vallásos előítéletektől ment keresztyén és hazafi keblét, csak fájdalmas érzésekkel tölthetik be. Borzasztó tények, mellyek ha valóak, a' közvélemény, ime hatalmas bíró megrovását ezen egy moralis testületre nézve minden büntetés közzül tán a' legkeményebb büntetést, 's minden jóérzésű 's józan gondolkodásu emberbarát utálatát méltán megérdemlik. De más részről épen ezen súlyos következesiek tekintetéből méltók, hogy minekelőtte nyilványosság útján a' közönségnek átadatnának, a' legnagyobb elővigyázattal 's kiméltetlennel vizsgáltassanak meg, ne hogy a' nem vétkes ártatlanul vádoltassék 's az itélet föltötte kiméltelenül kimondassék. Köszönet ezen tekintetből a' p. hírlap gömöri referensének, hogy ösmervén a' közvéleményi praeventiva censura szigorúságát, a' méltatlan vádat elsiettetni nem akarta, hanem a' dolog körülményes előadását nyilványosságnáprényére kihozatni kívánta. Mi azt teendők, előre bizonyossá teltetjük a' tisztelt tudósítót, hogy a' tiszolozai eset Andrásy Károly gr. ő nsga az 1840. év jan. 4. tartott főrendi orsz. ülésen rólnak mondott szavainak tanubizonyossága sohasem leend, de igen ellenkezőnek. Bár a' Jelenkor ezikk homályba vonult írója is, kiméltetlen csipős tolnának bemártása 's a' halált jelentő, fejünk feletti irgalmatlan vesszőtörés előtt, a' dolgot gyöngédsége 's fontossága tekintetéből komolyabb és keresztyéni szeretettel buzgóbb szívvel felvéve, a' történetet, mellyről írni akart, jobban megvizsgálta volna. És akkor; ha czélja igazán nem kedélyizgatás 's ha szívében valódi vallás-és személykülönbséget nem ösmérő keresztyéni szeretet honosul; akkor egy m. e. 3000 lélekből álló, szegény ugyan, de a' keresztyén élet, 's erkölcsi haladás 's felvilágosodás ösvényén ha nem zajjal és nyargalva, de állhatatosan 's esüggedhetlenül előmenni törekvő, és épen azon bünbe, mellyről olly kiméltelenül vádoltatik, soha nem keveredett egyháznak 's lelki-pásztorának, azon köztiszteletben megöszült férjfiúnak, ki mint ev. egyház főnöke, valahol csak hivatalában megfordult, mindenütt valódi keresztyéni türelem 's nem szimlett felebarátai példás szeretet nyomait hagyá maga után, az élettel párlépvé járó 's minden világi kincsnel drágább jó hírét, nevét olly könnyen koczkará vetni, 's az egész világ előtt olly szeretetlenül, 's kárörömteli szívvél kétségbe hozni 's gyanuba ejteni nem igyekeznek. Fogadkozását ösmertelen ironak tettei merően czáfoltják, mert meg nem e-

légi
bizon
nuba
nem
ev. v
rebé
illet
mér
len
ev.
izgat
de a
szór
egye
ezen
adati
a' sz
haso
be a
gosit
tyén
vissz
lyek
lemn
nék
jével
megh
hetn
gatni
teni
egyet
szony
tatun
időkb
hány
szám
azonb
a' jel
porto
kül be
a' hán
méret
reszt
e. ő s
több
neme
levén
könyv
közül
ló hiv
válasz
hat re
ban le
hanem
jelenle
esekve
lem 's
pallér
De egy
szébb
zítónk
künk h
keresz
mársé
rátságo
a' köle
egyeté
zonyás
ugyan
midőn
értéstő
zon ne
fogadta
tora ir
álló pé
dani ne
azóta l
keret l
torunk
esügge
ben me
tője, n
nős türe
ezekben
evangel
gastala
nak ajta
határtal
viseltet

V
melly a
tottságo
intézte
nm. gr.
tékony
ni mélt
Uganyi
alkalom
frtnyi t
nott há

iratni, addig is a' sürgetőbb tárgyakban kiszemelés utján még ez országgyűlés alatt munkálván. Határozattá ez utóbbi nézet vált. A' jan. 8-ai országos ülésben az elnök jelenté, hogy Krasznamegye ujonnan választott követei gr. Kun Gergely és Bagosi Kovács Sándor küldöik megbízólevelét bemutatták. A' RR új tagtársait éljenzve fogadták. Gr. Kun Gergely ovásképen jegyzőkönyvbe kíváná iratni, mikép küldöik megyéjüket az 1832^{ki} XXI. magyarországi törv. cikkénel fogva Magyarországhoz visszaacsalottnak tekintik, minék következtében a' közelebbi magyarhoni országgyűlésre meghivatván, ott meg is jelentek, 's hogy közigazgatásilag még Erdély kormányá alá tartoznak, az idézett cikk sérelmes elégtételbe nem vételének tekintik; ovakodnak azért, nehogy ezen megjelenésük tettelegis visszakapcsolatásuknak akadályul szolgáljon, 's kijelenték, hogy mindent elkövetendők, mi által tettelegis visszakapcsolatásukat siettetetik 's magokat jelen nyomasztó kétes helyzetökből kivethetik. A' RR nehogy ezen ovás elveiben hallgatva megegyezni látassanak, szinte jegyzőkönyvbe iratni kívánták, miszerint eziránti nézeteiket a' visszaacsalás tárgyában érkezett leirat tárgyalásakor fogják kifejezni. Ezután befejeztettek a' r. biztosságok tárgyában érkezett leirat feletti tanácskozások. A' RR észrevételeiket három részre osztották: I. a' feliratban felterjesztendőkre. 2. a' törvénycikkekbe foglalandókra, és 3or csupán jegyzőkönyvekben említendőkre. Részleteit jövő számunkra kell halasztanunk; előleg csak annyit említünk, hogy a' rendszeres biztosságok tagjait újra választandják, 's eziránti szövegeiket a' jövő ülésre felhozzák. A' biztosság 5 külön osztályból álland. Mindenikben az országosKarak mindenikéből legalább 1 személynek kell tenni. A' kormányzék sem lesz elmellőzve. E.H.

Ejszakamerika.

(Uj ingerültség az angolok ellen.) Ujyorki hírek szerint, mellyek dec. 22ig terjednek, a' canadai határszéleken uj villongások támadtak, mire most az amerikaiak szolgáltatának okot, beútván a' canadai birtokba 's pusztítván a' határszéleket. Mire az angol telepeseknek szabadság adatok a' kölcsönt visszzaadni, annyival inkább, Uj-york statusból semmi beavatkozástól nem tarthatni. Mig ez éjszakra történik, azalatt délszakra az uj-orleansi hírlapok mérgesen fakadoznak ki Angolország ellen azon bántalom miatt, mellyet legközelebb a' rabszolgákkal okozának. Ugyanis Richmondból, Virginiában, egy „Creole“ nevű hajó vitorlázott Uj-Orleansba 133 néger rabszolga, 's 5 fejr utazóval. Nov. 7kén este a' négerök fölzendültek és megölék tulajdonosukat, Hevell urat, a' kapitányt pedig két matrózzal együtt tetemesen megsebesíték. A' szerencsétlenek nem voltak fegyverrel ellátva, mig a' megtámadók pisztolyok- 's késekkel hihetőleg még Richmondban készültek el a' vérontásra. A' többi fejr utas életének megkegyelmezték azon föltét alatt, hogy őket a' bahamai szigetekre szállítsák. Minek következtében nov. 9én Nassauban New-Providence szigetén vetének horgonyt. Az amerikai consul azonnal ápolatba vevé a' megsebesülteket 's kéré az angol kormányzót: hogy a' rabszolgákat ne engedje kiszállani. A' kérelem teljesített 's 19 néger, mint volt főnökök, befogattak; de ádatatásuk az egyesült statusoktól megtagadtatott 's egyszersmind a' többi 114 utazókul tekintetvén, szabadon bocsátatott. A' négerök vallomása szerint, őket e' merényre egy angol születésű, norfolki lelkész bizgatta. Ezen esemény tanusítja, hogy a' Times hadterve, miszerint a' délszaki statusokat gyöngéd kimélés által az egyesülettől el kellene választani, semmiképen meg nem egyeztethető az angolok erőszakos törlesztésivel. „New-Orleans Courier“ azt mondja, hogy Stevenson, elindult előtt Londonból álgyugolyót sütött a' britt cabinetbe: 's mosta' New-Providence-ben történt tengeri rablás gyujtó tarackokat lövelend a' washingtoni capitoliumba. — A' hivatali kincstárból Washingtonben minap három drága darabot loptak el: egy burnótszelenczét, mellyel Sándor czár az akkori amerikai képviselőt Pétervárat, Harris urat tisztelé meg, 6000 dollár értékűt; egy gyöngy-nyakékességet, 3600 d. értékűt, mellyet a' maskati Imam volt elnök Van Burennek ajándékozott, és egy az egykori perui alkirálytól Biddle ur által ajándékba kapott arany kardhüvelyt.

Anglia.

(Parliamentnyitási előkészületek. Wellington büszke bánásmódja. Nyilatkozvány a' spanyol rabszolgakereskedés ellen. Elegg.) London jan. 14kén: „Peel körlevelet intézett párthiveihez, mellyben megjelenésüket kéri a' febr. 3iki parlamentnyitásra, mivel tüstint legfontosb ügyek fognak tárgyalatni. Peel, hogy a' gabonatörvény módosítását szabadabb kény szerint eszközölhesse, Buckingham hget Parisba követül akarja küldeni, ámbár a' ns hg épen olly kevés tudománnyal bír erre, mint például a' chichesteri püspökség, vagy oxfordi költészeti tanítószék betöltésire. A' gabonatörvényre nézve mindenesetre igen nehéz állása leend Peelenek, mert a' gyárvarásokban olly magosra emelkedett a' szegénység, hogy Lonlelkész illy nyilatkozásra kényszerült fakadni: „Mondják, hogy a' szegény emberek nem járnak már templomba; de ugyan mikép is járhatnának? Az erényes

pirulás utolsó vonása nem tűnt ugyan még le a' szegény ember arcáról; de hajdani ünnepi köntösének utolsó foltja is lerongyolott már hátáról.“ — A' porosz király Londonba jövetét politikai következményekkel is szeretik kapcsolatba hozni, olly formán okoskodván, miszerint szorosb szövetség a' protestans Poroszországgal már csak azon okból is igen kívánatos, hogy az által a' moszka-porosz szövetség lehetőség gyöngítettessék. — Aston angol követ Madridban, nyilatkozványt intézett a' madridi kormányhoz, mellyben adatokkal bizonyítja be, miszerint Cuba szigeten a' spanyol hatóságok legnagyobb sikerrel mozditják elő a' rabszolgakereskedést. — A' francia kormány folyvást sok lovat vásároltat Angliában. — Az ismért normandiai hg camberwelli lakásán borzasztó hatásu hadi erömüvet készít ajándékul Anglia számára; szomszédai már panaszt kényszerültek ellene tenni a' szüntelen lödözés miatt, 's a' hgnek 500font sterlinget kellett ováspénzül letenni hogy szomszédit nem fogja többé veszélyes kísérleteivel háborgatni. — Evans tábornok levelet bocsáta közre, mellyben hatályosan ótalmazza Esparterot és a' spanyol nemzetet O' Connell megtámadásai ellen; mire azonban nem igen nagy szükség volt Angliában, mert valamennyi józan angol tiszteli Esparterot 's az egész spanyol nemzetet azon szép mérsékletért, mellyet az utóbbi zendülésben tanusítottak. — Az özvegy királyné egészsége annyira javult, hogy már Londonba utazhatott. — A' dunabartoni községtanács üdvkivánatot határozván a' királynéhez, föliratát Wellington hghez utasítá; ez azonban csak azt válaszolta, hogy a' dunabartoni urakat nem ismeri 's fölírásukat kapusától visszavehetik. —

Franciaország.

(Chambolle nyilatkozata a' megpörlött Siécle ügyében. Lengyel iskola-alapítás Parisban. Elegg.) Paris jan, 16kán: „Chambolle követkamrai tag, illy nyilatkozványt intézett a' pairszéki elnökhez: „Elnök ur! A' pairkamra azon határozata, melly szerint a' Siécle ügyvivőjét sorompóji elibe idézte, kötelességet rótt rám, mit ezennel tesjesítek. Nyilvánítom, hogy a' kérdéses cikkeknek írója én vagyok. 's a' felelősséget egészen magamra veszem. Nem gondolám, hogy cikkek olly nagy mértékben vonandja magára figyelmét a' kormányhatalomnak; de szilárdul hiszem, hogy a' törvényszerűség határin nem léptem túl. Az alkotvány tisztelése, 's az általa biztosított jogok védelme kettős kötelességet foglalnak magokban, mik ellen mint követ és író vétkezni soha nem fogok. A' kötelesség mély érzete, igazság érdeke, 's azon ohajtás, hogy azok becsülését is megtarthassam, kiknek meggyőződését többször sérteni kényszerülök, határozottan parancsolják e' nyilatkozványt tennem, mellyet a' pairkamrával közölni kérek. Chambolle, a' Siécle főszerkesztője.“ A' National azt hiszi, hogy a' pairkamrát leginkább több lap azon határozata ingerlé föl a' Siécle ellen, miszerint, a' sok üldöztetés elkerülése végett, többé szóval sem akarják a' pairkamrai vitázatokot érinteni. Ha ez ugy van, akkor a' francia pairek egészen ellenkezőt tanusitnak más országok paireinek szokásával. Másutt ugyanis nem szeretik az aristokratai testületek, ha rólok beszélnek 's méltóságukhoz illobbnek tartják ködhomályba burkolózni; a' francia pairek pedig erkölcsi létezésüket vélik megtagadtatni, ha a' nyilvánosság eszközei nem akarnak rólok szólni! — Malahowszka grnő végintézetében 50 ezer frankot hagyott olly iskolára, mellyben lengyel száműzöttek gyermekei lengyelekké neveltesenek. — A' Charivari ügyvivőjét jan. 15kén a' szajuai eskütszék 4 ezer frankra 's két évi fogságra ítélte, Hebert főügyvéd rágalalmazása miatt; a' Charivari nyomtatója pedig 2 ezer frankkal 's 6 hónapi fogsággal fizeti meg e' kicsapongást. — A' pairkamrai választmány jan. 15kén este adta át Lajos Fülöpnek a' válaszfölirot, melly mindenben a' trónbeszédnek hü viszhangja; és semmi említésre méltót nem foglal magában. — Salvandy hirtelenkedésivel a' parisi kormány nines meglégülve, mivel utasításai értelménél fogva, minden határozott lépést mellőzve, csak hosszasan kellett volna a' dolgot vontatnia. Parisban tehát nem legjobb fogadtatást várhat. — Belle-Poule fregát Joinville hggel jan. 14kén Toulonba érkezett, hol a' fiatal hgre már ellenhajóvezéri oklevél várákozott. — Bugeaud csakugyan Algirban marad, mert a' Parisból kapott intést nem akarja követni, határozottan pedig még nem mer ellene föllépni a' ministerség. Algir partvidékin olly kemény 's viharos tél uralkodik, hogy számos hajó sülyedt már el a' partok közelében. Abdalkader egész családostul a' sivatagba vonult, hol pihenésben akarja eltölteni a' telet.

Pótlék Magyarországhoz.

Ö es. 's ap. kir. Fels. G e c z y Istvánt, a' kir. udv. kancellaria tanácsnokát 's udv. referendáriust saját kérelmére nyugalmazni 's Zólyom megye tettelegis igazgatásától, a' főispán czim megtartása mellett, fölmenteni, helyébe pedig a' kir. udv. kancellaria tanácsosává 's udv. referendáriussá T o r k o s Mihály kir. helytartósági tanácsost 's Zólyom megye főispáni helytartójává I n k e y Imre es. k. kamarást k. alkalmazni méltóztatott.

É R T E S I T Ó.

(6) Kir. haszonvételek árverése.

- 3) A' nm. magyar k. udv. kamra rendelése következtében közhírré tétetik, hogy f. 1842iki január 2^{ikén} az óbudai kir. kamrai praefectusi hivatalnál:
  - 1) a' vadászat a' budakeszi és budaörsi határban,
  - 2) a' kőbányák a' zsámbéki és bogdányi határban,
  - 3) a' koresma 's mészárszék Kospallagon nyilvános árverés utján 1842ki majus Isejétől kezdve 3 egymásutáni évre ujonnan bérbe fognak kiadatni.
 Bérleni kívánók tehát a' főnebbi napon 's helyen reggeli 9 órára hivatalosak, szükséges bánat- és ováspénzzel, 's egyéb megkívántató eszközökkel. A' bérleti föltételek a' nevezett hivatalnál korábban is megtekinthetők. Árverés után semmi ajánlat nem fogadtatik el.

3) **Köszönet.** Gróf János a' pécsi arany hajó 6 esztendeig volt vendéglője, a' nagyérdemű közönségnek hozzá viseltetett bizodalmaért hálás köszönetét nyilatkoztatja. — Minthogy pedig je-

ben izletes ebédlobul, billardból, alkalmas istálló, tágas kocsiszinbul álló tulajdon házába folyó 1842ik esztendei jan. Ijén átköltözött; magát továbbá is a' nagyérdemű közönség kegyességébe ajánlja; igérvén, hogy pontos és jutal-

mas áron t. ezimzetű pártfogóit szolgálni kész. — Jelen vendéglőnek kilátása a' főpiacra és Pécs város kies ligetjeire szolgál, melly a' tisztes vendégeket gyönyörrel lependi meg. 3)

Házeladás Ujvidéken.

3) Ujvidék szabad kir. városban, az ugynevezett Illics vagy Kiss féle 50sz. a. 's „hét választóhoz“ ezimzett lakház 's vendégfogadó az urutezában f. évi február 13án délutáni 3 órakor, végrehajtás utján nyilvános árverésen a' legfőbbet igérvén eladatik. (G r e g u s 3)

Sarokházhely-eladás.

3) Pesten, Leopoldvárosi kétsasutezában, 264 számú sarokház hely, mellyen szilárd építésű ház áll, hat szobával, jutalmas föltételek alatt szabad kézből eladandó. Bővebben értekezhetni ugyan ott a' tulajdonossal. 3)

Gabonaár Pesten: tisztabuza: 200—230; kétszeres: 176; rozs 130—132; árpa: 74—80; kukorica: 126—128 v. gar. pesti. mér.